

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - tel. 414646

Polletna naročnina L. 1.750

Letna naročnina L. 3.500

Letna inozemstvo L. 4.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXIV. - Štev. 32 (1214)

Gorica - četrtek, 10. avgusta 1972 - Trst

Posamezna številka L 80

Je potrebna Slovenska škofovska konferenca?

Zamejski Slovenci spremljamo zelo pozorno usodo Cerkve na Slovenskem. Vsak njen napredek, vsaka pridobitev nam je v ponos; sleherna njena rana in pomanjkljivost nas žge. Če tu govorimo o njenih pomanjkljivostih, je samo zaradi želje, da bi se izpopolnila in lepše uspevala.

Kakor povsod v svetu je tudi v Jugoslaviji katoliška Cerkva samo ena: eden najbolj vidnih izrazov te edinosti je Jugoslovanska škofovska konferenca. S tem imenom označujemo zbor vseh jugoslovanskih katoliških škofov, ki na posebnih zasedanjih proučujejo skupne verske zadeve in potrebe, bodi pastoralnega bodi disciplinskega značaja, in iščejo skupnih rešitev, čimbolj ustreznih sodobnim zahtevam. Ta ustanova si je nabrala nešteto zaslug za porast vsakega življenja v Jugoslaviji in ji upravičeno pritiče vse spoštovanje. Vendarle se opazovalcu iz tujine vsiljuje misel, če bi ne kazalo ustanoviti samostojno Slovensko škofovsko konferenco.

VERSEKE RAZMERE SO RAZLIČNE

Dušnopastirske potrebe v Sloveniji so tako svojevrstne in različne od drugih dežel v Jugoslaviji, da bi jim mogla biti kos, tako vsaj se zdi, edinole Slovenska škofovska konferenca, t.j. zbor slovenskih škofov, ki živijo sredi slovenskih ljudi in ki zato v celoti razumejo njihovo versko problematiko.

Drugačen je verski položaj na Slovenskem in drugačen na Hrvaškem. Slovenski in hrvaški narod sta si sicer sorodna po krvi in govorici, brata po veri, a stopala sta ločena vsak po svoji zgodovinski poti in si gradila svojo svojstveno kulturo. Krščanstvo sta doživljala vsak na svoj način in danes so njune duhovne zahteve in verski problemi dokaj različni.

Zato pa se lahko primeri, da smernice in odločbe, ki bi ne upoštevale različnih okoliščin, lastnih samo tej ali oni narodni skupnosti, ne ustrezajo dejanskim potrebam nekega naroda. Pravilnost tega sklepanja je razvidna tudi iz dejstva, da so se v zadnjih letih ločile od nedavnega skupne slovensko-hrvaške redovne družine, moške in ženske, v samostojne redovne province. S tem se niso redovi razbili, pač pa so si utrdili medsebojno sloglo in bratsko ljubezen.

Izven vprašanja je nadaljni obstoj vrhovnega sveta jugoslovanskega episkopata, ki naj tudi v bodoče veže v bratsko enoto vse škofo, pa naj pripadajo hrvaški, slovenski, madžarski, albanski ali še kakšni drugi narodnosti, in ki naj usklaja verske dejavnosti v državi ter daje skupne smernice.

Problem je samo v tem, kako naj se ta osrednji in vrhunski zbor jugoslovanskih katoliških škofov imenuje. Ako bi se ustanovili ločeni Škofovski konferenci na Hrvaškem in v Sloveniji — da ne govorimo o diasporah — bi ga morali drugače imenovati; če pa bi ustanovili na Hrvaškem in v Sloveniji in morda še kod drugod »cerkev dežele« — regiones ecclesiasticae — (Ecclesiae Sanctae, I, 42), bi ime lahko ostalo.

V Italiji imamo redno Italijansko škofovsko konferenco (Conferenza episcopale italiana) ter razvit sistem »cerkvenih dežel« (Regione Conciliare delle Tre Venezie, Lombardia, Piemonte itd.). Škofje teh koncilskih dežel se po potrebi zbirajo na zasedanjih in proučujejo dušnopastirske potrebe svojega območja, izdajajo odredbe in smernice itd. Najmanj torej, kar bi morali doseči Slovenci, bi bila ustanovitev samostojne slovenske »cerkvene dežele«.

KAJ BI BILO TREBA STORITI

Učinkovitost Slovenske škofovske konference bo kajpak odvisela od njenega sestava, t.j. od zbora škofov, ki jo bodo sestavljali. Nujno je, da se poveča število škofov in da se ustanovijo nove škofije, ki naj zvesteje predstavljajo razna pastoralna okrožja. Ustanoviti bi se morali

vsaj še dve škofiji s sedežema v Celju in v Novem mestu ali kod drugod.

S tem bi se okrepil zbor slovenskih škofov, a še zlasti bi se zadovoljilo nešteti dušnopastirski potrebami, ki jih porajajo tako korenite družbene spremembe, preusmeritev prebivalstva v nove dejavnosti, razvoj novih središč in širjenje mest na škodo podeželja in sploh celoten pojav današnje industrializacije in urbanizacije. Novi časi postavljajo nove zahteve, tudi izpopolnitev cerkvene organizacije na Slovenskem.

Sklicevanje na preteklost je tudi tu odveč. Življenje zahteva dinamiko, prilagodljivost novim zahtevam, odprtost. Nadškof v Oviedo, dr. Diaz Marchan, je te dni zaprosil papeža, naj mu imenuje pet pomožnih škofov, čeprav njegova škofija ne šteje milijon vernikov.

S tem, da je bila ustanovljena Slovenska cerkvena pokrajina ali metropolija, je bil postavljen temelj Cerkvi na Slovenskem. To cerkveno pokrajino je treba vsestransko dograditi, ozemeljsko in oblastveno: ozemeljsko, tako da se bo raztezala na vse slovensko ozemlje v Jugoslaviji, oblastveno, tako da bo imela svojo lastno škofovsko konferenco, številčno dovolj krepko, razgledano in učinkovito. Samo tako bo Cerkva na Slovenskem lahko vršila na zares ploden način svoje poslanstvo.

Jurij B.

Žrtve državljske vojne

V državljanski vojni, do katere je prišlo pred nekaj meseci v srednjeafriški republiki Burundi in katere žrtev so bili predvsem člani plemena Hutu, ki je hotelo iztrgati oblast plemenu Tutsi, je bilo umorjenih 14 katoliških duhovnikov, pet redovnih bratov, tri redovnice in večje število katehistov.

Atentat na tržaški naftovod

Na področju občine Dolina pri Trstu stoji 28 rezervoarjev, v katerih je shranjena nafta, ki nato teče po naftovodu v nemško mesto Ingolstadt. Vsaki od teh rezervoarjev ima zmogljivost za 80.000 kubnih metrov nafte. Rezervoarji so razdeljeni v tri skupine. V prvi skupini jih je trinajst, v ostalih dveh pa po šest.

V petek 4. avgusta v zgodnjih jutranjih urah je bil na štiri rezervoarje naftovoda družbe SIOT izvršen atentat, ki je povzročil tri močne eksplozije; te so razbile ventile teh hranilnikov in povzročile silen požar. Požar je povzročil gost črn dim, podoben gobastemu oblaku atomskih eksplozij, ki je zakril sonce nad Trstom in okolico.

Od štirih eksplozij ni uspela le ena pri hranilniku št. 44. Ostale eksplozije so zanele požar v hranilnikih št. 21, 11 in 54. Od tega se je popoldne požar prenesel še na št. 55. Največ nafte je bilo v rezervoarju št. 11. Bil je skoro poln, saj je vseboval 70.000 kub. metrov nafte.

Seveda je zaradi nastalega požara prišlo do vznemirjenja pri okoliškem prebivalstvu, ki je v glavnem slovensko. Mnogi so zapustili svoje domove in si poiskali zatočišče izven ogroženega področja. K sreči se je prav na dan eksplozije vreme ustalilo. Dež bi povzročil splošno onesnaženje okolice, burja pa bi lahko dala požaru novega razmaha. Sedaj je požar že urokčen in nevarnost je minila.

Škoda je ogromna. Govori se o 5.000 milijonih lir škode, vendar je vsako ocenjevanje zaenkrat preuranjeno.

Seveda so oblasti takoj začele s preiskavo. Prva ugotovitev je ta, da so atentat pripravili strokovnjaki, ki se na eksplozivo, pa tudi na ustroj hranilnikov dobro razumejo. Druga ugotovitev je pa ta, da je bilo uporabljeno enako eksplozivo kot v atentatu pri Petovljah, kjer

Kot je bilo že javljeno, se bomo Slovenci videmske, goriške in tržaške škofije v Italiji udeležili evharističnega kongresa v Vidmu kot sodelujoča skupnost. Ne dvomimo, da se nam bodo pridružili številni Slovenci iz Jugoslavije in Avstrije.

Danes lahko objavimo v glavnih obrisih — podroben program bo izšel v posebni knjižici — važnejše točke naše priprave in sodelovanja na evharističnem kongresu.

Kot daljna priprava naj bodo govori in evharistične pobožnosti, ki jih bodo organizirali naši duhovniki po župnijah.

Slovesni pričetek slovenskih evharističnih praznov bo na Opčinah v nedeljo 10. septembra z običajno marijansko procesijo. Te veličastne evharistično-marijanske proslave naj se udeležijo verniki ne samo iz tržaške, ampak tudi iz goriške in videmske nadškofije.

Neposredni pripravi na kongres bo posvečen 15. september, praznik Žalostne Matere božje. Dopoldne priredimo običajno slovensko romanje na Barbano, popoldne pa se udeležimo v Vidmu, v romarski Marijini cerkvi »Madonna delle Grazie«, posebnega evharističnega slavlja in somaševanja.

Romanje na Barbano bo letos prepletalo Marijino češčenje z evharistično proslavo. Tega romanja se bodo udeležili, poleg tržaških in goriških romarjev tudi slovenski duhovniki in verniki iz videmske škofije, t.j. iz Slovenske Benečije. Pobožnosti bo vodil koprski škof dr. Janez Jenko. Slovesno somaševanje na Barbani se začne ob

10. uri. Letošnjega romanja naj se udeleži zlasti slovenska mladina, pa tudi možje.

Evharistično slavlje v Vidmu se bo vršilo v cerkvi »Madonna delle Grazie«, začeni ob 16. uri. Prosili smo za poznejšo uro, pa ni mogoče, ker so za 18. uro na programu neke spokorne pobožnosti. Vsi oni, ki poromajo na Barbano, se bodo po kosilu kar z Barbane napotili v Videm. Ostali slovenski verniki pa, ki se ne bodo mogli udeležiti procesije na Barbani, naj pa s svojih domov odrinejo v Videm, kjer se bomo vsi združili v prelepi Marijini cerkvi.

Evharistična proslava v Vidmu bo imela dva dela: evharistično češčenje ter somaševanje. Predvsem bo videmski nadškof pozdravil slovenske vernike, nakar se bo razvila evharistična pobožnost, tej pa bo sledilo somaševanje slovenskih duhovnikov, ki ga bo vodil goriški nadškof. Vsa pobožnost bo prepletena s slovenskim zbornim in ljudskim petjem, nagovori, razmišljanjem, tako da vsi doživimo lepoto in pomembnost presv. Evharistije, ki je pri-

sočnost živega Boga med nami.

Zaključno evharistično slavlje bo v nedeljo 17. septembra na prostnem Trgu 1. maja, ki se razprostira pred cerkvijo Madonna delle Grazie. Slovenski verniki bomo imeli svoj poseben kraj. Sodelovanje nam je zagotovljeno. Točnejši potek te proslave in način, kako se bo pokazala slovenska prisotnost in soudeležba na tem kongresu, bo objavljen čimprej.

Slov. odbor za evhar. kongres v Vidmu

Ne smejo živeti v svojem stanovanju

Na Češkoslovaškem so v času pred prihodom Dubčeka na oblast živeli redovniki in redovnice v »koncentracijskih samostanih«. To se pravi, niso smeli delovati skupinsko ali posamično izven hiš, kamor jih je oblast internirala. Po letu 1968 so postali bolj prosti, toda sedaj se pod neostalinistom Husakom vse spet vrača na staro. Tako so se morale na Slovaškem redovnice — razen tistih, ki delujejo v umobolnicah — iz svojih stanovanj vrniti v od oblasti zanje določene hiše.

Žalostna resničnost vojne v Vietnamu

Sedemnajst milijonov prebivalcev Južnega Vietnamu živi že 27 let v ozračju vojne. Zdi se, da so se nad to težko preizkušeno ljudstvo zgrnile vse tegobe, ki jih premore vojna 20. stoletja: uničena naselja, zapuščeni otroci, mladostni zločinci, ranjenci in pohabljeni, razdrte družine, prodajanje žene za denar.

An Loc, Hue, Kontum so mesta, ki jih je vojni metej neposredno zajel. Da Nang, mesto ob obali 90 km južno od Hueja, vojnih grozot naravnost ne doživlja, zato pa pozna vse, kar vojna prinaša s seboj. Ko so tod še vladali Francozi, je bil Da Nang letoviško mestce s 25.000 prebivalci. Sedaj jih ima pol milijona.

Severnoamerikanci so mesto spremenili v velikansko vojaško skladišče. Sedaj, ko odhajajo, puščajo za seboj gore kartonskih zavitkov, praznih konzerv, izrabljenih gum, zarjavelega železa in razbitih vozil. Nad mestom neprestano hrumijo letala, ki se dvigajo z bližnjega letališča. V mestu živi 250.000 beguncev. Pribežali so peš, na čolnih, na vozilih vseh vrst. Namestili so jih po šolah, javnih stavbah, cerkvah in pagodah. Drugi so našli zavetje v barakah, ki jih je prej uporabljala ameriška vojska.

V mestu mrgoli otrok brez staršev, sad sožitja med ameriški vojniki in domačinki. Sirotišča so prepolna. Razkroj družin naglo napreduje. Otroci od 6. do 16. leta so prepuščeni ulici. Povsod se pojavljajo skupine mladostnikov, ki kračijo, napadajo in ropajo. Prekupčevanje z ukradenim orožjem je del vsakdanjega življenja.

Število invalidov in pohabljenih je strahotno. Pravijo, da jih je v Južnem Vietnamu vsaj 500.000. Toda izgubiti roko ali nogo ni isto za civilista ali vojaka. Slednji prejme invalidnino, civilist pa je prepuščen sam sebi.

V Da Nangu sta dve vojaški bolnišnici. Ena je za ameriške vojake, druga za vietnamske. Prva ima 150 postelj in je napol prazna. V njej deluje 25 zdravnikov in 30 bolničarjev. Druga je prepolna. Ima 1300 postelj, toda ranjencev je vedno več kot postelj. Zato ležijo po tleh in na hodnikih. Samo po bitki pri mestu Quan Tri, ki so ga osvojili komunisti v začetku maja, je bilo ranjenih 3400 južnovietnamskih vojakov. Pa niso vsi ranjeni na fronti. Mnogi se sami pohabijo, samo da se rešijo grozot bojišča.

Južni Vietnam je prepuščen sam sebi. Edina organizacija, ki še uspešno deluje,

je vojska. Vse drugo je v razsulu: družina, vzgoja, šolstvo, zgradba družbe. Strašne so rane, ki jih je ta vojna zaskala prebivalstvu. Upravičeno si vsi želijo konca. Toda bo z njim prišel lepši čas za Južni Vietnam? To je drugo vprašanje, ki leži kot kamen na dušah nesrečnih ljudi.

★

Grško-katoliški verniki na Madžarskem brez škofa

Na Madžarskem živi predvsem v njenem severnem in vzhodnem delu 270.000 vernikov grško-katoliškega obreda. Sedaj so ostali brez svojega škofa, ker je njihov škof Mikloš Dudas pred kratkim umrl. Star je bil 70 let.

Odmevi v parlamentu na peticijo slovenskih političnih organizacij

Kot smo že pisali, je Slovenska demokratska zveza v Gorici poslala takoj po izvolitvi novega parlamenta poslanski zbornici in senatu v ponovno predložitev peticijo z zakonskim osnutkom za zaščito slovenske manjšine, ki ga je izdelala skupno s Slovensko skupnostjo in SDZ v Trstu.

Izvedeli smo, da je peticija že naletela na razne odmeve. Tako je prejel predsednik SDZ v Gorici sporočilo, da je dokument že med zakonskimi osnutki poslanske zbornice, kar je razvidno iz uradnega lista parlamenta.

V odgovor na poslano peticijo pa je predsednik ustavne komisije poslanske zbornice, južnotirolski poslanec Riz, sporočil tajniku goriške SDZ, da bo zelo pozorno proučil predloženi dokument. Prav ustavna komisija je najprej poklicana, da pretrsa zakonske osnutke, ki zadevajo manjšinsko zaščito. Zato je upati, da bo peticija SDZ-SS z uspehom nadaljevala začetni zakonodajni »iter«.

Prihodnji teden naš list ne bo izšel

Zaradi sredpoletnih počitnic »Katoliški glas« prihodnji teden, t.j. 17. avgusta, ne bo izšel. Uprava lista bo zaradi istega vzroka zaprta od petka 11. avgusta do sobote 19. avgusta vključno. »Katoliški glas« bo ponovno izšel v četrtek 24. avgusta. Vsem naročnikom in bralcem želimo prijeten oddih sredi visokega poletja.

Misijonski zdravnik dr. J. Janež

II.

Vse cvetoče delo na zdravstvenem in misijonskem področju v Lotungu na Formozi je bilo možno samo zato, ker je prvotno drevesce dobilo in še vedno dobiva svoj oživiljajoči življenjski sok iz dr. Janeza Janeža. Ta življenjski sok je zmes poklica, zmožnosti in velikodušnosti.

Pot, ki je privedla tega moža na Formozo, je izredno ovinkasta in zanimiva. Rodil se je blizu Ljubljane, v revni družini, pred kakimi 60 leti. Že zgodaj so ga začele obiskovati stiske in nesreče, ki so ga naredile za moža. Oče je šel za delom v tujino, a ni kaj prida zaslužil; kmalu je onemogel in umrl. Odtlej je moral mati sama skrbeti za petero otrok, štiri dečke in eno deklico.

Janež je hotel postati duhovnik. Mati je bila tega vesela in mu je omogočila, da je obiskoval gimnazijo pri salezijanecih na Rakovniku. Ko se dr. Janež z mislijo vrača v tiste čase, je vidno ganjen ob spominu na dobro mater in na trenutke, ko je v šolo grede postal pred pekarijami, kjer je tako prijetno dišalo po kruhu; pri študiju sta mu botrovala pomanjkanje in stiska.

Po maturi se je vpisal v bogoslovje, a ga je kmalu zapustil. Mati mu ni zamerila tega koraka in mu je pomagala uresničiti novo zamisel: postati zdravnik. Malo pred drugo svetovno vojno je na ljubljanski medicinski fakulteti dosegel doktorski naslov. Njegov profesor dr. Blumauer ga ima rad in ga vpelje v kirurško prakso. Kajti dr. Janež se želi specializirati v kirurgiji; zato odide za nekaj časa tudi v Avstrijo. Gotovo bo postal izvrsten kirurg, saj ima dve lastnosti, ki kolegom jemljeta delo in jih napeljuje k zavisti: izredno zmožnost in silno veselje do dela.

USODNA PRELOMNICA

Potem je prišla vojska in ga je potegnila v svoj vrtnec. Kot brezkompro-

v Cautungu. Ta pokliče k sebi dr. Janeža in mu pripravi majhno bolnišnico. Leta 1949 dr. Janež zapusti Južno Ameriko in pride na Kitajsko.

Tu v Cautungu, kamor so italijanski kamilijanci prišli tri leta prej in organizirali zavetišče za gohorce, in v Tong Cuangu, kake tri dni hoda niže proti Kunmingu, kjer so istočasno postavili bolnišnico s kakimi 60 posteljami, z operacijsko sobo in z ameriškim instrumentarjem, se pri nekem obisku dr. Janež seznani z italijanskimi redovniki.

Leta 1952 so skupaj tudi v Kunmingu, kamor so kitajski komunisti konfinirali vse Evropece iz junanske province. Doktor Janež je interniran v katoliškem misijonu; kmalu hudo zboli, a zaradi pomanjkanja zdravil ga ne morejo zdraviti; po vrhu mora prenašati še hud mraz in zasmeševanje komunistov. Končno tudi njegova poženejo skozi vrata pri Hongkongu.

Zdaj bi se lahko vrnil v Evropo, a želi ostati v misijonih. Neodločen, ali naj sprejme delo pri kamilijancih v Tajski (Siamu) ali na Taiwanu, prepusti odločitev sreči: kateri mu bodo prej poskrbeli dovoljenje za vstop, tja pa pojde. Med obema skupinama kamilijancev se je vnela tekma. Zmagali so Taiwanci. Dne 13. julija 1952 se dr. Janež dokončno preseli v Lotung.

DEJAVNOST BREZ MEJA

Dva dni po tistem imajo v tamkajšnji mali bolnišnici prvi nujni primer vnetja na slepiču. S tem posegom se je začela neizmerna in divja dejavnost, ki je izsilila povečavo bolnišnice in njen čudoviti razmah. Poldrugi mesec nato je že prva operacija na želodcu.

Doktor Janež je silno delaven, na leto opravi kakih 3000 operacij vsake vrste. Dela naglo, strastno, velikodušno; pri tem mu z enakim navdušenjem pomaga br. Remo. Kadar je treba za kakega bolnika krvi, se onadva sama prva ponudita. Zato ju je taiwanska vlada 1963 skupaj odli-

SVOJSKA OSEBNOST

Doktorju Janežu in njegovemu načinu življenja je pač treba dovoliti kako malenkost. Med njegove hobbije spada glasba (celo v operacijski sobi, medtem ko operira), fotografiranje, rože. Ima poseben čut za vse, kar je lepega in dobrega. Zato je tako navezan na mater. Može je ljubezniv, a hkrati robot, kakor bi čutil, da mu manjka družinske toplote; njegova zagnanost v delu mu to nekako nadomestuje. Versko je zelo resen in zavzet: vsako nedeljo gre k ohhajilu, vsak dan moli rožni venec. Dà, materina podoba in podoba blejske Matere božje iz one poznomaške noči 1945 se v njegovi duši živi v eno! Tudi črna kravata, ki si jo vsako leto priveže samo enkrat za pol dneva, je v spomin na njegovo mater.

Takemu človeku je pač treba dovoliti kako malenkost: sestre robotost v beseдах; kamilijanci diplomo za zasluge, se reče, sprejem v red usmiljenih bratov brez zadevnih obveznosti; taiwanska policija dolžno oprostitev, kadar ustavi njegov ogromni, sum vzbujajoči avto, s katerim se vozi.

Tudi neki star kmetič je čutil, da mu nekaj dolguje. Bil je zastoj operiran in revež ni vedel, kako bi se oddolžil. Za obletnico svoje operacije se je vrnil v Lotung z jerbosom najfinejšega fižola v stročju za kirurga.

Kaj malega mu je dano tudi od zgoraj. Song Si Sana, pogana, profesorja tuje literature in pisatelja zemljepisnih knjig, pripeljejo v lotunško bolnišnico. Doktor Janež meni, da ne bo nič z njim. Naslednje jutro vpraša, ali je bolnik umrl. Pa ga najde pri najboljši volji, zdravega. Profesor mu pove, da se mu je ponoči prikazala neka gospa in ga ozdravila. Iz popisa skrivnostne dobrotne dr. Janež spozna, da je imela poteze Marijinega kipa, ki stoji na pročelju kirurškega oddelka.

Zdi se, da je to tisto znamenje, v katerem je zajeta celotna zdravstvena ustanova v Lotungu. Sicer pa: mar ne nosi bolnišnica Marijinega imena, St. Mary's Hospital?

Anton Vodé SDB

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

Slovenski znanstvenik se uveljavlja v Braziliji

Ze precej znano je ime našega rojaka iz Loke na Krasu, dr. Enija Alojzija Fonde, ki je pred 10 leti v Sao Paulo doktoriral iz latinščine in postal profesor latinščine na fakulteti v mestu Assis v državi Sao Paulo. Odtlej se je naš rojak v znanstvenem svetu že zelo uveljavil, saj nenehno piše in objavlja razprave iz svoje stroke. Doslej je bilo natiskanih že 20 njegovih razprav. Zadnji čas zbira brazilске avtorje, ki so pesnikovali v latinščini.

Lani je v Lizboni odkril nepoznan izvirnik latinske pesnitve, ki jo je l. 1715 napisal brazilski jezuit Prudentius Amaralis. Pesem govori v 481 klasičnih verzih o pridelovanju sladkorja iz sladkornega trsta v Braziliji. Zanimivo je, da je ob istem času podobno pesnitev napravil neki ogrski avtor. Gornjo pesnitev so razni avtorji spreminjali in ji dodajali verze. Samo ta zelo spremenjena pesnitev je bila znana in ohranjena v 7 izvodih po 582 verzov.

Pred nedavnim je dr. Fonda ustanovil Inštitut za preučevanje brazilskih pesnikov v latinščini (Instituto do Archivum generale Poetarum Latinorum Brasilensium). Doslej ima že 2000 pesmi, ki imajo nekatere do sto verzov. Svoj arhiv so mu oddali jezuiti v Sao Paulo, druge pesnitve pa je dobil v Rio de Janeiro, Lizboni i. dr. Nekateri starejši profesorji latinščine, duhovniki in laiki, mu še danes pošiljajo svoja dela.

Inštitut, čigar dosmrtni predsednik je dr. Fonda, bo izdal vsa ta dela v več knjigah. Vsa snov bo razdeljena na tri dele. Vsak del bo imel več zvezkov in knjig, ki bodo tiskane v 200 izvodih in poslano svetovnim knjižnicam.

Letos pojde dr. Fonda spet na znanstveno potovanje. V Ljubljani namerava spoznati metode poučevanja klasičnih jezikov, v vatikanskem tajnem arhivu pa bo raziskoval dela, ki jih je lani videl.

Dr. Fonda se zaveda, da čas latinščini ni naklonjen. Vendar upa, da ji bo spet vrnjeno častno mesto med jeziki, in tedaj bodo poznavalci nesmrtnosti latinščine v mrtvem jeziku brali o življenju, čutenju, mišljenju, hotenju in delu svojih prednikov.

BESEDE ŽIVLJENJA

JEZUSOV UKOR

»Malovernež, zakaj si dvomil? In stopila sta v čoln in veter je nehal« (Mt 14, 31 - 32).

Veter nasprotstva in valovi krize prestrašijo ne samo prvega papeža, ampak preizkušajo danes tudi navadnega vernika, ko gleda in doživlja krizo v Cerkvi.

Maloverneži smo, če se vdajamo malodušju. Skesajmo se, če smo podvomili!

Tudi nam bo Jezus stegnil roko; ne bo zapustil svoje Cerkve in papeža! Stopimo v čoln in zaupajmo: kjer je Peter, tam je Kristus! Molimo za vesoljno Cerkev, pa tudi za Cerkev med Slovenci!

I. Z.

Slovenci v Arta Terme

V Arta Terme se je pretekli teden dobro zaključila hvalevredna pobuda krajevnega turističnega urada. Pod naslovom »Soggiorni di esperienze« (Dnevi izkušenj) so se zbrali slikarji iz Slovenije, Koroške in naše dežele: Slovenci, Avstrijci in Italijani - Furlani. Namen teh srečanj je bil medsebojno spoznanje, izmenjava umetniških izkušenj, mnenj, načrtov in osebno umetniško bogatenje. Poleg tega imajo umetniki možnost, da spoznajo Furlanijo, njeno zgodovino in njeno umetniško bogastvo. Sad »Dnevov izkušenj« je bila letos lepa slikarska razstava v veliki dvorani zdravilišča »Acqua Pudia« v Arta Terme v dolini Sv. Petra ali But 12 km od Tolmeča (Tolmezza) na poti proti prelazu Monte Croce Carnico.

Arta Terme slavi po svoji zdravilni žvepleni (solfur) vodi. Vrelec nosi ime Acqua Pudia. Vrelec so poznali že Rimljani in ga v zdravilne namene tudi uporabljali. Slovel je posebno v prejšnjem stoletju in je sedaj dobro izrabiljen zlasti za zdravljenje bronhialne astme, kroničnega bronhitisa, pljučnih okvar in za razne dihalne in govornilne okvare. V povojni dobi je tu zrastle mnogo modernih hotelov.

Na razstavi so bile v zadoščenje velikega števila obiskovalcev predstavljene slike, ki nikakor ne pretiravajo s kakšno abstraktno, megleno in nerazumljivo umetnostjo, temveč razumljivo posredujejo tematično kraja, ki je umetnike povabilo. Slovenija je prispevala kar 6 slikarjev: Kopitarja, Hočevarja, Butina, Subiča, Seljaka - Copiča in pred kratkim preminulega Dovjaka. Med njimi je bil tudi naš Tržačan Cesar.

Koroška je dala 5 umetnikov: Petschou-niga, Baugartnerja, Kulniga, Götzla in Wüchererja. Iz naše dežele in poblizbe iz Furlanije je bilo kar 11 slikarjev, med njimi, da naštetjemo samo nekatere, Muchiut, Del Zott, Cogolo, Martinis.

O slovenskih umetnikih se je italijanska kritika zelo povoljno izrazila. Seveda ni štedila tudi s pohvalo drugih. Nam Slovencem je to samo v čast in korist. Spoznavanje vrlin slovenskega naroda in njegove kulturne višine vzbuja v naših sosediš splošno spoštovanje, budi željo po dobrih stikih in človeškem sožitju zlasti ko gre za obmejne kraje.

Od 5. avgusta dalje je tudi fotografska razstava s tematiko Karnije. Kdor si želi malo oddiha ali spoznanja krajev, naj kar pride v Arta, saj je iz Trsta komaj dve uri vožnje, iz Gorice pa poldrugo uro.

Tržačan

Iz Slovenije

Spremembe in imenovanja v koprski apostol. administraturi

Župnijski in dekanski službi sta se iz zdravstvenih razlogov odpovedala: msgr. Leopold Jurca župniji in dekaniji Koper, ostane pa še nadalje prošt in generalni vikar v Kopru ter Ludovik Likar, župnik in dekan v župniji Kobarid. Za novega župnika v Kopru je imenovan dr. Bojan Ravbar, za župnijo Kobarid pa Franc Rupnik, dosedanj župnik v Spodnji Idriji.

Za župnika v Podgradu - Starad je bil imenovan Rado Sonc, dosedaj župnik v Košani. Na njegovo mesto pride Stefan Strle, do sedaj župnijski upravitelj v Podgradu in Staradu.

Za župnijskega upravitelja v Sp. Idriji je imenovan Stanko Ipavec, župnijski u-

pravitelj v Drežnici, v Drežnico pa pride Silvo Leban, kaplan v Izoli.

Ivanu Pojavniku, kaplanu v Postojni se dovoli študijski dopust, Avgust Ipavec, kaplan v Kobaridu pa je prestavljen za kaplana v Idrijo.

Bralci pišejo

Dopolnilo k dr. Vremčevemu odgovoru

Reči moram, da sem bil dr. Vremčevega odgovora v »Katoliškem glasu« na moj dopis »Blodnje — sedaj še v zamejstvu?« kar vesel. Tudi jaz se pridružujem njegovemu mnenju, da »so vse te polemike po tisku imele neki smisel, da so razčistile nekatere pojmovanja o demokraciji«.

Ne morem pa se v celoti pridružiti dr. Vremčevemu mnenju, da »svoboda ustvarjanja ne pozna nobenih omejitev«. Zase trdim, da tudi ustvarjanje nima popolne svobode in mora poznati omejitve. Omejitve so potrebne v vsem, kar je nekulturno in nezdravo.

Vzemimo primer ljubljanske revije »Problemi!« Le čemu so koristili nekateri prispevki (n. pr. Poskus samorazrežanja), ki jih je objavljala? Je res prav, da izhaja v Ljubljani toliko osrednjih revij, ki služijo predvsem banalnemu in prastarkemu izražanju misli, katere razkriva nekaj posameznikov, odtujenih slovenskemu človeku ter željnih senzacij zapadnega sveta? Njihov miselni razpon v slovenskem svetu sega kvečjemu od Šiške do Viča.

Prav tako moram dati svojo pripombo k dr. Vremčevi trditvi, »naj ima pravico objavljati družba oz. narod, v imenu družbe oz. naroda pa tisti, ki so najbolj poklicani, da jo predstavljajo«. Saj to je tisto: poklicani! Kdo jih je klical te samozvance, kdo jih je hotel, kdo jih jebral? Narod gotovo ne, saj naklada teh revij, v katere pišejo (Problemi, Sodobnost etc.) ni rasla iz prodaje, temveč iz bogatih podpor, iz zakladov, ki jih je država namenila za kulturno rast naroda, oni pa so jih kratkoročno sebi namenili. To je navadna uzurpacija, polastitev tujega, klasičen primer za razkorak med narodom in državno oblastjo.

Zato me tudi dr. Vremčev sklicevanje na Pahorja in Rebulo, ki sta mogla svoj čas v Sodobnosti objaviti nekatere svoje ustvaritve, ne prepriča. To zame še ni dokaz. Sta mogla objaviti — in to velja tudi za Beličiča in Detela — vse, kar sta želela in lahko objavljata tudi danes?

V ostalem pa moram priznati, da mi je namen dr. Vremčevega pisanja postal jasnejši, a samo namen, ne pa pisanje. In ker so tudi drugi ocenjevali predvsem njegovo pisanje, je prišlo do polemike in osebne prizadetosti.

Dr. Vremcu želim, da bi plodno deloval v korist slovenske skupnosti tudi na drugih poljih, ki morda še bolj kličejo po obdelavi kot pa je bilo zadnje njegovo razpravljanje o demokraciji. Tudi v reviji »Most«, ki jo dr. Vremec sourejuje, sem pripravljen sodelovati, ko bo njena usmeritev postala za slovenske koristi bolj ustrezna kot je sedaj.

I. S.

Opomba uredništva: Ker se nam zdi nadaljnja polemika o gornji zadevi za naše čitatelje nepotrebna, vso zadevo zaključujemo, prizadevati pa si lahko poiščejo prostor za nadaljnje razpravljanje v kaki drugi publikaciji.

Misijonski zdravnik dr. Janez Janež (drugi od leve) v družbi patrov kamilijancev, ki vodijo bolnišnico v Lotungu na Formozi

sen antikomunist se je z vso vmo vključil v domobranske vrste. Ob koncu vojne se je z drugimi begunci umaknil na Koroško, v angleško zasedbeno cono. Angleške oblasti ponudijo domobrancem in bolj izpostavljenim civilistom, da jih prepelejo na varno — v Italijo. Prevoz naj bi se izvršil najprej s kamioni, potem z vlakom. Na kamionu dr. Janež pre-mišlja in opazuje, kakšni ljudje vodijo in spremljajo prevoz. Sum, da je vse skupaj velika prevara, postane gotovost: doktor skoči z drvečega kamiona in se potopi v pšenici ob cesti. Tu čaka skrit, dokler se v daljavi ne oglasi vlak, ki odpelje begunce — v Jugoslavijo, v muke in smrt.

Tiste samotne ure čakanja in trepetanja so v duši mladega moža zaorale globoko sled. Begunec dr. Janež čuti, da se zanj začena novo življenje. Misel se mu ustavi pri misijonih: »Ne morem več živeti samo zase!« Neke noči proti koncu maja 1945 se izkrci pri Mariji na blejskem otoku. Pod njenim okriljem se sreča z bratom Karlom. Potem se spet čez gore umakne v Avstrijo, od tam v Italijo, v Benetke, in končno se odseli v Argentino kot navaden delavec.

Prej ali slej je moral iz delavca pokukati zdravnik: to se je zgodilo, ko se je eden od njegovih tovarišev pri delu ponesrečil; tedaj se je dr. Janež izdal. Gospodariju podjetja je bilo takoj jasno, da bo ob dobrega delavca, in je zato vse storil, da bi ga navezal nase. Pa vse zastoj: dr. Janež je imel pred sabo misijonski ideal, od katerega se ni dal odvrtiti.

Msgr. Kerec, predstojnik salezijancev v Kunmingu, je bil po prizadevanju apostolskega nuncija na Kitajskem postavljen za administratorja kitajske škofije

kovala. Postelja bolnika, ki ga odpustijo, se ne utegne ohladiti, ko jo že zasede nov bolnik. To je samo znamenje, kako delo silno pritiska, ni pa znamenje, da bi ne imeli pravega čuta za odgovornost, kajti če povprečno računamo, ostane vsak bolnik le 14 dni v bolnišnici. In kar se tiče kirurške dejavnosti dr. Janeža, vedo statistike povedati, da mu na tisoč operirancev le trije umro, to je manj kot v ameriških bolnišnicah.

Ti izredni uspehi prinašajo dr. Janežu, da ga vsa Formoza visoko ceni in spoštuje. Tudi »First Commercial Bank«, prav zato, ker vidi, kako bolniki iz vseh strani otoka derejo v Lotung, rada posoja kamilijancem, kadar potrebujejo kapitala za nabavo novih zemljišč ali za graditev novih poslopij. S svojim zastojnim delom dr. Janež pomaga revežem, da priznajo resničnost evangeljske nauka, ki ga neposredno oznanjajo kamilijanci. S svojimi grožnjami, da bo pobral šila in kopita, dr. Janež pomaga, da se prebrodijo notranje težave, ko kamilijanski predstojniki v Italiji skušajo po evropsko reševati izvenevropske zadeve. Velik je tudi njegov doprinos pri reševanju težavnega administracijskega vprašanja: nuditi zdravniško oskrbo neštevim ubožnim bolnikom in hkrati dati uslužbencem primerno plačo, ki naj bo v skladu s socialno pravičnostjo.

Res je tudi, da doktor odločilno vpliva na St. Mary's Hospital, na njegovo eksistenco in način življenja. Predsem se čuti pomanjkanje kontinuitete pri zdravstvenem osebju na kirurškem oddelku. In potem dr. Janež operira samo ponoči, od petih naprej. Vendar pa je treba priznati, da Formoza ni Evropa in da tamkajšnje podnebje ni italijansko.

